

İthalatta Uzak Doğu ülkeleri'nin payı artıyor

Türkiye'nin 2006 yılındaki 137 milyar dolarlık ithalatının 20 milyar dolarlık bölümü Uzakdoğu ülkelerinden yapıldı. Bu ülkelerin ihracattaki payı yüzde 14,6'ya yükseldi

Türkiye'nin 2006 yılında ithalat yaptığı ilk 50 ülke arasında, Çin, Güney Kore ve Japonya ilk sıralarda yer alırken, Uzak Doğu Asya ülkeleriyle yapılan ithalatın hızlı bir yükseliş içinde olduğu görülmekte. Türkiye'nin Uzak Doğu Asya ülkeleriyle yaptığı ithalatın toplam ithalat içinde yıllara göre dağılımının izlediği seyir; 2004'te yüzde 12,4, 2005'de yüzde 14,1 seviyesinde seyredirken 2006 yılında yüzde 14,6'ya yükseldi. 2005 yılı ithalat verilerine baktığımızda Çin'den 6,9 milyar dolar, Güney Kore'den 3,5 milyar dolar, Japonya'dan 3,1 milyar dolar tutarında ithalat yaptığımız görülmüyor. Bu üç ülkeden yapılan ithalat yedi ülkeden yapılan ithalatın 78,3'ünü oluşturmaktadır. Çin, Güney Kore ve Japonya toplam ithalatımızda yüzde 11,5 pay alırken, dış ticaret açığımızdaki payları yüzde 29'u geçiyor. Başka bir ifadeyle her 100 dolarlık dış ticaret açığımızın 29 doları üç Uzak Doğu Asya ülkesinden kaynaklanıyor.

ÇİN'İN PAYI YÜZDE YEDİ

On yıl önce en çok ithalat yaptığımız Uzak Doğu Asya ülkesi, 1,4 milyar dolar ile Japonya idi. Çin ile ithalatımız ise sadece 556 milyon dolardı. Çin tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'nin ithalatındaki payını on yılda artırarak en fazla ithalat yaptığımız ülke sıralamasında üçüncü sırada yer aldı. Türkiye, bir önceki yıla göre yüzde 38,7 artışla Çin'den dokuz milyar 553 milyon 487 bin dolarlık ithalat gerçekleştirenken, Çin Türkiye'nin ithalatından yüzde yedi oranında pay aldı. Türkiye, Güney Kore'den 3 milyar 478 milyon 345 bin dolarlık ithalat yaparken, Güney Kore'den yapılan ithalat 2005 yılına

göre yüzde 0,2 geriledi ve ithalattaki payı yüzde 2,5 olarak gerçekleşti. Japonya'dan geçen yıl yapılan ithalat bir önceki yıla göre yüzde iki artışla 3 milyar 172 milyon 575 bin dolar oldu. Japonya'nın ithalattaki payı ise yüzde 2,3 oldu. Türkiye'nin ithalat yaptığı diğer Uzak Doğu Asya ülkelerine bakıldığında, Tayvan'dan geçen yıl 1 milyar 635 milyon 732 bin dolarlık, Malezya'dan 922 milyon 844 bin dolarlık, Singapur'dan 237 milyon 39 bin dolarlık ithalat yapıldığı görülmüyor.

SANAYİ İTHALATINDA DA ÇİN BİRİNCİ SIRADA

Uzakdoğu Asya ülkelerinden daha çok sanayi ürünü ithal ediyoruz. 1996 yılında tüm sanayi ürünleri ithalatımızın yüzde on biri bu ülkelerden ithal edilirken, bu oran 2005 yılında yüzde 21'e yükseldi. On yılda, yedi Uzak Doğu Asya ülkesinden yaptığımız 69,8 milyar dolarlık ithalatın 64,1 milyar dolarını sanayi ürünleri oluşturuyor. Aynı dönemde bu ülkelere yaptığımız sanayi ürünleri ihracatı ise sadece 4,3 milyar dolar.

İthalat artış hızında Çin lider İthalat (milyon dolar)

Ülkeler	2005	2006	Payı (%)	Değişim (%)
Çin	6,885	9,553	7,0	38,7
Güney Kore	3,485	3,478	2,5	-0,2 41
Japonya	3,109	3,172	2,3	2,0
Tayvan	1,530	1,635	1,2	6,9
Malezya	0,785	0,922	0,7	17,5
Tayland	0,677	0,913	0,7	34,8
Singapur	0,216	0,273	0,2	26,0

Çin 1996 yılında 520 milyon dolar olan Türkiye'ye sanayi ürünleri satışı 2005'te 6,5 milyar dolara çıkardı. Türkiye'nin söz konusu ülkelerle "sanayi ürünleri dış ticaret açığı" 10 yılda 59,8 milyar dolar buluyor.

Bu arada 2006'da ithalatın yüzde 39,3'ü Avrupa Birliği ülkelerinden yapılarak bu ülkeler en büyük ağırlığa sahip oldu.

Türkiye İstatistik Kurumu verileri temel alınarak yapılan hesaplamalara göre, Türkiye'nin ithalatında doğalgaz alımından dolayı Rusya Federasyonu 17 milyar 493 milyon 643 bin dolarla ilk sırada yer alırken, 14 milyar 554 milyon 336 bin dolarla Almanya ikinci sırada yer aldı.

UZAKDOĞU'NUN BÜYÜYEN EKONOMİSİ ÇİN

2001 yılında Dünya Ticaret Örgütü'ne üye olan Çin, küresel rekabet pazarına "ucuz emek" kartıyla girişinden bugüne ihracata yönelik büyüme rekorları kırarak dünya ekonomilerini sarsan bir tehdit oldu. Türkiye de bu sarsıntıdan payını aldı ve sadece tekstil sektöründe önemli dış pazarlarını değil, iç pazarının büyük bölümünü de Çin'e kaptırdı. Bu nedenle kimileri için Çin büyük bir tehlike olarak algılanırken

kimilerine göre ise fırsatlar ülkesi olma özelliğini taşımakta.

Çin, 2005 yılı OECD verilerine bakıldığında GSMH bakımından ABD, Japonya ve Almanya'nın ardından dünyanın dördüncü büyük ekonomisi. Dolayısıyla Çin pazarı geldiği nokta kadar geleceğiyle de dünya ekonomileri için önemli bir potansiyel arz ediyor. Tekrar OECD verilerine döndüğümüzde Çin'de yabancı yatırımların artışı dikkat çekiyor. Çin sadece geçen yıl 70 milyar dolar yabancı yatırım çekti. Ülkede yabancı yatırım stoku 700 milyar dolara yaklaştı. Bu sermaye, ağırlıklı olarak imalat sanayisinde ve yüzde 88'i ülkenin nispeten daha gelişmiş olan doğu kıyılarında yer alıyor. Hong Kong, Virgin Adaları, Japonya, Güney Kore ve Amerika en büyük beş yatırımcı. Ülkede 500 binin üzerinde yabancı şirket faaliyet gösteriyor. Dünyanın en büyük 550 firmasından 485'inin Çin'de yatırımları var.

Türk firmalarının Çin'de inşaat, gıda, plastik ve tekstil alanında 40 milyon dolar çirvarında girişimleri bulunmakta. Ayrıca elektronik, tekstil ve gıda sektöründe pek çok

Rakamlarla Çin Ekonomisi

	2002	2003	2004	2005
GSYH (milyon ABD \$)	1.270,7	1.448	1.681,3	2.224,9
Büyüme	8	9,3	9,5	9,9
Enflasyon	-8	1,2	3,9	1,8
İhracat (milyon ABD \$)	325,7	438,3	593,4	762,5
İthalat (milyon ABD \$)	281,5	393,6	534,4	628,3
Dış Borçlar (milyon ABD \$)	168,3	193,6	227,2	252,8

→ İNCELEME

Türk firması üretimlerinin bir bölümünü Çin'e kaydırmış bulunuyor. Çin'de faal olan Türk firmaları Atasay, Çimtaş, Demirdöküm, Garanti Bankası, Şişecam ve İş Bankası.

Türkiye'nin Pekin Büyükelçiliği'nin yaptığı araştırmalar ülkede 26 Türk firmasının ofisi veya temsilciliği olduğunu göstermekte.

TÜRKİYE ATAKTA

Dış Ticaret Müsteşarlığı Türkiye ile Çin arasındaki ticarete yaşanan dengesizliği ortadan kaldırmak ve ihracatın artırılması, ürün bazını çeşitlendirmek üzere “Çin Pazarna Giriş Projesi” başlattı. Bu kapsamda Türkiye'nin Çin ihracatında ön plana çıkabilecek potansiyele sahip sektörler yenilebilir yağlar, kimyasallar ve inşaat malzemeleri olarak belirlendi. Özellikle elektrikli ev aletleri, beyaz eşya ve televizyon gibi, dayanıklı tüketim malları, inşaat ve iç dekorasyon malzemeleri, otomotiv ve yan sanayisi, büyük alışveriş merkezleri, hazır giyim, telefon ve telefon santrali kurulması ile müteahhitlik alanında Türk firmaları için Çin'de önemli yatırım ve ticaret imkanları bulunduğu belirtiliyor. Ar-Ge ve enerji projelerinin de giri-

şimde bulunulması ve 2008 Pekin Olimpiyatları kapsamında kentin çevre ve altyapı projelerinde Türk firmalarının yer alması tavsiye ediliyor.

ÇİN'İN ON BİRİNCİ KALKINMA PLANINA GÖRE SEKTÖRLER

Çin Hükümetinin “On Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı”nda ülkede ön plana çıkan sektörler belirlenmiş durumda. Bu plana göre sektörlerin gelişimi şöyle özetlenebilir:

Enerji; ABD'den sonra dünyanın ikinci büyük petrol tüketicisi olan Çin, her yıl dünyadaki petrol tüketiminin yüzde onunu gerçekleştiriyor.

Çin'deki hızlı büyümeyle birlikte önümüzdeki yıllarda bu oranın yüzde yirmiye kadar yükselmesi bekleniyor. Doğalgaz ülkenin enerji tüketiminin yüzde üçünü oluştursa da bu rakamın 2010'da 120, 2020'de 220 milyar metreküp olması bekleniyor. Çin, enerjide ithalata olan bağımlılığını azaltmak için petrol ve doğalgaz aktarım ağını geliştirmeyi hedefliyor.

Ulaştırma; Çin'de yolcu ve yük taşımacılığının üçte biri demiryollarıyla yapıyor. Çin özellikle yük taşımacılığında demiryollarının yetersiz kapasitesinden sıkıntılı, bu nedenle de deniz taşımacılığında gelişmeyi hedefliyor. Şangay'ın güneyindeki 12 milyar dolarlık Shangai Limanı Projesi dünyanın en büyük liman inşaatlarından biri. Projenin yirmi yılda tamamlanması hedefleniyor. Bu limanın yapımında yabancı müteahhitlik firmalarının yer alması destekleniyor.

İnşaat; Çin'de konut sektörünün 2010 yılına kadar yüzde 25-30 oranında büyüyerek 70 milyar dolarlık hacme ulaşacağı öngörülüyor. Çin Ticaret Bakanlığı 2010'a kadar toplam üç milyar metrekare konut inşa edileceğini belirtiyor.

► Çin'e yatırım hedefleyen Türk firmaları için rapor hazırlandı. Kimyasallar, yenilebilir yağlar ve inşaat malzemeleri potansiyel sahibi üç sektör olarak gösterildi.

Ülkede inşaat malzemelerinde gümrük tarifeleri DTÖ'yle uyumlu olarak düşürüldü. 2008 Olimpiyatları Pekin'de yapılacağı için kentte büyük bütçeli yatırım ve inşaat faaliyetleri sürüyor.

Otomotiv ve yedek parça; Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne üyeliği nedeniyle, otomotiv ithalat gümrük tarifelerinin binek otomobilleri için yüzde 25, otomobil parçaları içinse yüzde on düşürülmesi öngörülmüyor. Beş yıllık süreçte Çin hükümeti, oto yan sanayisine yabancı rekabet katılımını teşvik etmeye hazırlanıyor.

Ar-Ge; 2005 yılında Çin'de Ar-Ge harcamaları 29,4 milyar dolar olarak biliniyor. Çin Hükümeti Ar-Ge harcamalarının milli gelirdeki payını 2010'da yüze iki, 2020'de yüz-

de 2,5'e yükseltmeyi hedefliyor. Ayrıca Çin, avantajlı vergi politikaları uygulayarak, ileri teknoloji ihracatını özendirme planlıyor. Ar-Ge merkezlerinde kullanılan malzemelerin de vergi muafiyetine tabi olması planlanıyor.

Lojistik; Çin lojistik sektörü henüz gelişiminin ilk aşamasında. Ülke ekonomisinin topyekün bir gelişme içerisinde olması nedeniyle lojistik sektörünün önümüzdeki dönemde her yıl yüzde yirmi büyümesi bekleniyor. Şu anda bile birçok yabancı şirket Çin dağıtım kanallarında rekabet içinde.

Telekomünikasyon; Telekomü-

nikasyon alanında 2001 yılında ABD'yi geçen Çin dünyanın en büyük telekom piyasası haline geldi. Üç yüz milyon cep telefonu kullanıcısının olduğu Çin'de nüfusun artışı gözönüne alınırsa gelişimin inanılmaz boyutlara ulaşacağı düşünülüyor. DTÖ üyeliği sayesinde yabancı yatırımcılar internet, mobil ve sabit hat hizmetleri dahil telekomünikasyon hizmetlerinde ortak yatırımlara girebiliyorlar. Bankacılık; Çin'in DTÖ'ye üyeliği gereği verdiği taahhütler içinde bankacılık sektörü kısa vadede yabancı rekabetine tamamen açılmayacak ve devlet bankaları tarafından kontrol edilecek.

Turizm; Dünya Turizm Örgütü'ne göre, 2020'ye kadar Çin'in yılda yaklaşık 180 milyon turist ile en fazla turist çeken, aynı zamanda 100 milyon Çinli

turist ile en fazla turist gönderen ülke olması bekleniyor.

Sağlık; Çin'in toplam sağlık harcamaları içinde tıbbi cihazlar pazarındaki payı yüzde 2,8 büyüklüğünde. Bu pazar büyüklüğü nüfusa oranlandığında kişi başına sadece iki dolarlık harcamaya eşdeğer. Uluslararası firmaların yoğun ilgi gösterdiği tıbbi cihazlar pazarının 2010 yılında hacmi itibarıyla sektörün dünyada ilk beş arasına girmesi bekleniyor.

ÇİN'DE OLMAK YA DA OLMAMAK...

Çin'de yabancı yatırımcıya yönelik teşvikler daha çok enerji, ulaştırma, inşaat malzemeleri, kimyasallar, makine, ilaç, tıbbi cihazlar gibi sektörler veriliyor. Çin'de yabancı yatırımcıya uygulanan teşviklerin başında, vergi muafiyeti geliyor. Yabancı sermayeden alınan vergi oranı yüzde on beş olarak belirlenmiş. Ancak yatırım teşvikli bölgede oluncu ilk iki sene vergi muafiyeti uygulanıyor. Sonraki üç sene ise verginin yarısı alınıyor. Yüksek teknoloji ve ihracata yapılan yeniden yatırımlara tamamen vergi muafiyeti uygulanabiliyor. Çin'de yabancı yatırımcıya yönelik arazi kullanım ücretlerinde indirim de bulunmakta. Yabancı yatırımcılara yönelik teşvikler kolaylık sağlasa da, Çin'de yatırım yapmanın riskleri de bulunmakta. Bu risklerin başında Çin pazarına giren bir ürünün her zaman için kopyalanma riski yüksek. Ekonomik faaliyetleri düzenleyen yasalarda yeterince saydam olmaması ve yerel uygulamalarda farklılıklar söz konusu olması yabancı yatırımcılar için aynı bir risk faktörü oluşturuyor. Çin bankaları teyitli akreditif açmadığından ve dış ticaret ödemelerine ilişkin kurallar yeterince oturmadığından problemler yaşanıyor. Yine aynı bir risk olarak dağıtım ağlarının kurulması, perakende ve toptan satış alanlarında uygulamada sıkıntılar yarattığına dikkat çekiliyor. Bütün bu risklere 350 milyon Çinli'nin hâlâ günde bir dolarlık yoksulluk sınırının altında yaşadığı düşünüldüğünde tehlikeli toplumsal gelişmelerin yaşanabileceği korkusu da ayrı olgu olarak gösteriliyor. Her şeye rağmen nüfusu, nüfusun artış oranı ve hızlı ekonomik gelişimiyle Çin, büyük bir pazar olarak yatırımcıların gözdesi haline gelmiş durumda. Böylesi büyük bir pazara girmeyen yatırımcıların, küresel ekonomi içinde eriyip gitmesinin de aynı bir risk olacağı ön görüştünü yabana atmamak lazım...

